วารสารเอเชียตะวันออกและอาเซียนศึกษา 1
ปีที่ 22 ฉบับที่ 1

นัยทางการเมืองใน “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) ของจอร์จ ออร์เวลล์[1]

Political Implications of George Orwell’s Nineteen Eighty-Four (1984)

ศิรชัช โททัสสะ[2]
Sirachat Totussa
เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์[3]
Phermsak Chariamphan

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษานัยทางการเมืองในวรรณกรรมเรื่อง “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” ของจอร์จ ออร์เวลล์ โดยใช้วิธีการตีความตัวบท ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่องนี้สะท้อนถึงการปกครองระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จ รวมไปถึงการใช้เครื่องมือและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความภักดีของพลเมืองต่อรัฐ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อผ่านโปสเตอร์, กิจกรรมปลูกฝัง

---

[1] บทความนี้พัฒนามาจากรายงานวิชาการเมืองกับศิลปะ (POL4189) หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

[2] นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล์ Sirachat.tts@gmail.com

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำกลุ่มวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล์ Phermsakc@rumail.ru.ac.th เว็บไซต์ https://ru.academia.edu/PhermsakChariamphan

ความเกลียดชังต่อศัตรูที่พรรคสร้างขึ้นมา, การใช้ความกลัวและความรุนแรงในการควบคุมความคิดจิตใจ, การสร้างภาษารูปแบบใหม่ ตลอดจนการลบประวัติศาสตร์ ความทรงจำ และการสร้างความจริงใหม่ที่พรรคกำหนดเข้าแทนที่

คำสำคัญ: หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่, 1984, จอร์จ ออร์เวลล์, วรรณกรรมทางการเมือง

Abstract

This article aims to study the political implications of George Orwell's "Nineteen Eighty-Four" by using textual interpretation methodology. According to the study, this work is based on a reflection on Totalitarianism political regime. The governing entity utilized various tools, such as propaganda posters, to build citizen loyalty to the regime. There are also activities to cultivate "hatred" against the party's established enemies; using violence and fear to control the mind and thought; inventing a new language; erasing history and memory to create novel realities set by the party.

Keywords: Nineteen Eighty-Four, 1984, George Orwell, Political literature

1.บทนำ

“หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) เป็นวรรณกรรมของจอร์จ ออร์เวลล์ อันมีชื่อเสียงที่เว็บไซต์โมเดิร์นไลบรารีจัดให้อยู่ในลำดับที่ 13 ของนิยายที่ดีที่สุด 100 เรื่อง (Modern Library 100 Best Novels) (Modern Library, n.d.)

วรรณกรรมเรื่องนี้มีการแปลเป็นภาษาต่างๆทั่วโลก กว่า 65 ภาษา และมีการตีพิมพ์ซ้ำเป็นจำนวนมาก (Atlas Translation, n.d.) แสดงถึงนิยมและการยอมรับทั้งในด้านการใช้ภาษา การวางโครงเรื่อง โดยเฉพาะการเสียดสีระบอบการปกครองอย่างเจ็บแสบ

นอกจากนี้ หากสังเกตดูเวลาเกิดการประท้วงหรือชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ ล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียกร้อง ทั้งการเขียนป้ายประท้วง การแสดงท่าทางเชิงสัญลักษณ์ การวาดรูป ทำงานศิลปะเพื่อแสดงออกทางการเมืองหรือแม้กระทั่งการนำหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเมืองออกมาแสดงในการประท้วง และ “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) ก็มักจะถูกนำมาใช้เพื่อแสดงสัญลักษณ์ในทางการเมืองอยู่บ่อยครั้ง เช่น เหตุการณีเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ที่มีบุคคลแต่งกายคล้ายชุดนักศึกษา สวมแว่นตาดำ นั่งทานแซนด์วิช ทำมือชูสัญลักษณ์สามนิ้ว และหยิบหนังสือ 1984 ขึ้นมาอ่านบริเวณห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ก่อนจะหยิบโทรศัพท์มือถือเปิดเพลงชาติฝรั่งเศส (ประชาไท, 2557ก) หรือกรณีนักศึกษาจากศูนย์นิสิตนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย (ศนปท.) ทานแซนด์วิชและอ่านหนังสือเล่มเดียวกันบริเวณด้านหน้าสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เพื่อตรวจสอบความเสมอภาคของการใช้เสรีภาพในการแสดงออก ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (ประชาไทย, 2557ข)

ภาพที่ 1

ทางซ้าย บุคคลชูสามนิ้วและหนังสือ “1984” ด้านหน้าห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง (ประชาไท, 2557ก)

ทางขวา นักศึกษาจาก (ศนปท.) ยืนอ่านหนังสือ “1984” ด้านหน้าสถานทูตสหรัฐฯ (ประชาไท, 2557ข)

ในด้านของการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องนี้เช่นเดียวกัน มีการศึกษาวิเคราะห์รวมไปถึงการนำมาเชื่อมโยงกับการวิพากษ์วิจารณ์ระบอบการเมืองไทยอย่างกว้างขวาง เช่นงานของธุวพล ทองอินทราช (2558; 2559) รัฐพงศ์ หมะอุ (2560) นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2557) สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ (2557) ธงชัย วินิจจะกูล (2553) ใจ อึ๊งภากรณ์ (2555) ธนา มณีพฤกษ์ (2562) เป็นต้น ด้วยความสำคัญดังกล่าว จึงนำมาสู่การศึกษาในบทความชิ้นนี้ที่ต้องการศึกษานัยทางการเมืองในวรรณกรรมทางการเมืองเรื่องนี้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น สามส่วนหลัก ๆ ส่วนแรกได้แก่การเกริ่นนำถึงเนื้อเรื่องโดยย่อ ส่วนที่สองจะเป็นบทวิเคราะห์ และส่วนสุดท้ายจะเป็นบทสรุปตามลำดับ

2. เนื้อเรื่อง “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” โดยสังเขป[4]

[4] สรุปความจาก สรวงอัปสร กสิกรานันท์ (2563, หน้า 8-13)

ในปี 1984 อารยธรรมล่มสลายจากผลของสงครามโลก ความขัดแย้งของประชาชน และการปฏิวัติ แอร์สตริปวัน หรือที่เคยรู้จักในนาม บริเตนใหญ่ เป็นเมืองหนึ่งของรัฐโอเชียเนีย (Oceania) หนึ่งในสามมหาอำนาจเผด็จการที่ครองโลกถูกปกครองโดยพรรคภายใต้อุดมการณ์หรือลัทธิทางการเมือง อิงซ็อก (Ingsoc : English Socialism : สังคมนิยมอังกฤษ) และผู้นำที่ลึกลับอย่าง‘พี่เบิ้ม’ (Big Brother) พรรคจะกวาดล้างใครก็ตามที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบอบการปกครองอย่างโหดเหี้ยมและไร้ความปราณี โดยใช้ตำรวจความคิดและการสอดแนมตลอดเวลาผ่านจอโทรภาพที่สามารถดักฟังผ่านไมโครโฟนและสอดส่องผ่านกล้องที่อยู่ในเครื่องนั้น ผู้ใดที่ไม่เห็นด้วยหรือเพียงแค่แสดงออกทางสีหน้าว่าไม่เห็นด้วยหรือกระทำสิ่งใดที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นปฏิปักษ์กับพรรค ชื่อของคุณจะถูกลบออกจากประวัติศาสตร์ ทุกสิ่งที่คุณเคยทำจะเสมือนว่าไม่เคยเกิดขึ้น การมีตัวตนจะถูกปฏิเสธ หรือจะใช้คำว่า ‘ระเหิดหาย’

วินสตัน สมิธ ตัวเอกของเรื่อง สมาชิกพรรคนอก (Outer Party) คนหนึ่ง ทำงานอยู่ในกระทรวงความจริง รับผิดชอบงานแก้ไข เปลี่ยนแปลง บิดเบือนข้อมูล หรือเขียนประวัติศาสตร์ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของรัฐ วินสตันได้ทำการแก้ไขนิตยสารเดอะไทม์ ฉบับที่ผ่าน ๆ มา ในขณะที่เอกสารต้นฉบับจะถูกทิ้งลงในช่องที่เรียกว่าหลุมความทรงจำ วินสตันเป็นคนที่ฉลาดหลักแหลม ทำงานเก่ง รับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ในส่วนลึกของตัวเขามีความคิดต่อต้านพรรคและต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบที่เป็นอยู่ ทั้ง ๆ ที่เขารู้อยู่แล้วว่าอาจจะถูกยื่นข้อหา ‘อาชญากรรมความคิด’ และถูกจับในวันหนึ่ง

วินสตันได้เริ่มการเขียนบันทึกลงไดอารี่ที่เขาไปซื้อมาจากร้านค้าเสรีในย่านสลัมแห่งหนึ่ง การเขียนบันทึกประจำวันไม่ได้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่ถ้า

หากถูกตรวจพบก็มีสิทธิโดนข้อหาอาชญากรรมความคิดได้ จากนั้นในขณะที่วินสตันอยู่ที่กระทรวงความคิด เขาได้สังเกตเห็นจูเลีย โดยเธอทำงานอยู่ในกรมบันเทิงคดี ทำงานซ่อมเครื่องเขียนนวนิยายในกระทรวง โดยเขาคิดว่าจูเลียนั้นอาจเป็นหนึ่งในตำรวจความคิดที่พร้อมจะจับเขาในข้อหาอาชญากรรมทางความคิด ถึงแม้มันไม่น่าจะเป็นไปได้แต่เขาก็ยังคงรู้สึกไม่สบายใจและมีความกลัวปนอยู่บ้าง อีกคนหนึ่ง ชายที่ดำรงตำแหน่งสำคัญและเป็นสมาชิกพรรคในโอไบรอัน เป็นชายผู้ที่วินสตันเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายกองทัพใต้ดินที่เรียกว่า ‘ภารดรภาพ’ ซึ่งก่อตั้งโดย เอมมานูเอล โกลด์สไตน์ ศัตรูตัวฉกาจของพี่เบิ้ม พรรค และประชาชน

วันหนึ่ง วินสตันได้รับจดหมายลับจากจูเลียซึ่งในนั้นเขียนว่า “ฉันรักคุณ” ทั้งสองคนเริ่มมีความสัมพันธ์ขึ้นแบบลับๆ และทั้งคู่แอบเริ่มความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์เพื่อความสุขนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม พวกเขาจึงตระหนักอยู่เสมอว่าอาจถูกจับตามองอยู่ จูเลียได้บอกกับวินสตันว่าเธอเองก็มีความคิดต่อต้านและเกลียดชังพรรคอยู่เช่นกัน ทั้งคู่ได้พบกันหลายครั้งในสถานที่หลายแห่งรวมทั้งห้องเช่าเหนือร้านขายของเก่าที่วินสตันได้ซื้อไดอารี่ของเขา ที่ทั้งคู่ได้เช่าไว้เพื่อการแอบมาพบเจอกัน ระหว่างนั้นวินสตันก็ได้นึกถึงครอบครัวของเขาที่ได้หายตัวไปในช่วงสงครามการเมือง ในช่วงปี 1950 และความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนักกับภรรยาของเขา แคทธรีน หลายสัปดาห์ต่อมา วินสตันได้สิ่งที่เขารอคอยอย่างใจจดใจจ่อมาตลอดเวลา โอไบรอันเชิญวินสตันไปที่พักของเขา เขาได้แนะนำตัวว่าตนเป็นสมาชิกกลุ่มภารดรภาพ และเขาได้มอบหนังสือเล่มหนึ่งให้กับวินสตัน บนหน้าปกนั้นเขียนว่า ทฤษฎีและหลักการปฏิบัติของลัทธิคณาธิปไตยรวมหมู่ โดย เอมมานูเอล โกลด์สไตน์ ขณะเดียวกันในช่วงสัปดาห์

เกลียดชัง ศัตรูของโอเชียเนียก็ได้เปลี่ยนจากยูเรเชียเป็นอีสเตเชียโดยที่ไม่มีใครสังเกต

วินสตันและจูเลียได้เริ่มอ่านบางส่วนของหนังสือที่โกลล์สไตน์เขียน ที่อธิบายวิธีที่พรรครักษาอำนาจ ความหมายที่แท้จริงของคำขวัญ และแนวคิดเรื่องสงครามต่อเนื่อง มันให้เหตุผลว่าพรรคสามารถถูกโค่นล้มลงได้หากกลุ่มกบฏลุกขึ้นต่อต้าน อย่างไรก็ตามวินสตันรู้สึกว่าหนังสือเล่มนี้ยังไม่สามารถทำให้เขาได้เรียนรู้ถึงความลับสุดยอด มันไม่ได้บอกอะไรที่เขาไม่รู้ เพียงแค่จัดระเบียบความคิดของเขาที่มีอยู่ก่อนแล้วให้เข้าที่เท่านั้น

วินสตันและจูเลียถูกจับ คุณชาร์ริงตันเจ้าของร้านค้าที่วินสตันเช่าห้องอยู่ได้เปิดเผยตัวว่าตนเป็นตำรวจความคิดและได้แอบสอดแนมทั้งคู่ ทั้งสองคนถูกส่งไปคุมขังอยู่ที่กระทรวงความรัก เมื่อโอไบรอันมาถึง เขาได้เปิดเผยตัวว่าตนเองเป็นตำรวจความคิดและทำงานให้กับพรรคมาโดยตลอด โอไบรอันบอกกับวินสตันว่าเขาจะไม่มีวันได้รู้ว่ากลุ่มภราดรภาพนั้นมีอยู่จริงหรือไม่ และหนังสือของเอมมานูเอล โกลด์สไตน์นั้น ถูกเขียนขึ้นโดยความร่วมมือของโอไบรอันและสมาชิกพรรคคนอื่น ๆ โอไบรอันพาวินสตันไปที่ห้อง 101 ซึ่งเป็นสถานที่ลับที่พรรคไว้ใช้กับพวกกบฏ เพื่อเข้าสู่ระดับสุดท้ายของการล้างสมอง เขาต้องเจอสิ่งที่เลวร้ายที่สุดในโลกซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล โดยวินสตันก็ได้พบกับสิ่งที่เลวร้ายที่สุดสำหรับเขา หนู และในที่สุดวินสตันได้ทรยศต่อจูเลียโดยการขอให้ทรมานเธอแทนที่จะเป็นเขา โดยสิ่งที่เป็นเป้าหมายของโอไบรอันและพรรคคือการให้วินสตันตัดขาดความสัมพันธ์กับจูเลียโดยสิ้นเชิง

วินสตันได้รับการปล่อยตัวให้กลับไปใช้ชีวิตและยังคงไปดื่มเหล้าจินที่ร้านประจำบ่อยๆ วันหนึ่งวินสตันได้พบกับจูเลียที่ถูกทรมานมาเช่นกัน ทั้งคู่ต่างเปิดเผยว่าได้ทรยศต่อกัน และต่างคนต่างไม่มีความรู้สึกต่อกันอีกต่อไป เสียงแตร

สัญญาณดังกึกก้อง ข่าวการฉลองชัยชนะอันยิ่งใหญ่ของโอเชียเนียเหนือกองทัพของยูเรเซียในแอฟริกา และในที่สุดเขาก็ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับมัน การดิ้นรนต่อสู้จบลงแล้ว เขาได้ชัยชนะเหนือตนเอง เขารักพี่เบิ้มอย่างไม่มีเงื่อนไข

3. นัยทางการเมืองในวรรณกรรม “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่”

นัยทางการเมืองในวรรณกรรม “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” ประกอบไปด้วยสองประเด็นใหญ่ ๆ ด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จและการใช้เครื่องมือและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความภักดีของพลเมืองต่อรัฐ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อผ่านโปสเตอร์, กิจกรรมปลูกฝังความเกลียดชังต่อศัตรูที่พรรคสร้างขึ้นมา, การใช้ความรุนแรงและความกลัวในการควบคุมความคิด, การสร้างภาษารูปแบบใหม่ ตลอดจนการลบเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และความทรงจำและสร้างความจริงใหม่ที่พรรคกำหนดเข้าแทนที่

3.1 การปกครองในระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จ

การปกครองระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จนั้นเป็นการปกครองที่เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ม.ป.ป., น. 71) โดยมีลักษณะการปกครองแบบรวมอำนาจไว้กับบุคคลเดียว หรือกลุ่มบุคคลกลุ่มเดียว โดยที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นสามารถใช้อำนาจได้อย่างเด็ดขาดในการบริหารรัฐ, เศรษฐกิจ, สังคม, ระบบการศึกษา, ศิลปะ, วิทยาศาสตร์, ข้อมูลข่าวสาร, ทัศนคติ, ศีลธรรม ความเชื่อ, สิทธิและเสรีภาพของพลเมือง ทุกอย่างนี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและสอดส่องจากรัฐ (Longley, 2022) รวมทั้งการกำจัดหรือการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มธุรกิจ สหภาพแรงงาน ศาสนา สถาบันการศึกษา และกลุ่มผู้แข่งขันทางการเมืองอย่างพรรคการเมืองขั้วตรง

ข้าม สภานิติบัญญัติ และตุลาการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของผู้ปกครอง (Tannenbaum, 2010, p. 1673)

ในเรื่อง “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” มีการใช้อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของพลเมืองภายในรัฐผ่าน “โทรภาพ” ในการสอดส่องพฤติกรรมและความคิดของบุคคลในรัฐ เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมดูแลความมั่นคงของรัฐ และสะดวกต่อการ “จัดการให้เรียบร้อย” ดังความในตอนนี้คือ

> *“โทรภาพทำการรับและส่งสัญญาณภาพไปพร้อมๆ กัน ไม่ว่าวินสตันจะทำเสียงใดๆ ก็ตามที่ดังกว่าเสียงกระซิบอันแผ่วเบามากจริงๆ เสียงนั้นจะถูกจับได้หมด ตราบใดที่เขายังอยู่ภายในขอบเขตทัศนวิสัยการจับสัญญาณของแผ่นโลหะ ภาพของเขาจะปรากฏเช่นเดียวกับเสียงของเขา และคุณไม่มีทางรู้อย่างแน่นอนว่า ในนาทีใดใครกำลังเฝ้ามองคุณอยู่ ... เป็นไปได้ด้วยซ้ำว่าเขาจะเฝ้ามองทุกคนตลอดเวลา”* (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 22-23)

มากไปกว่านั้น ในเรื่องนี้รัฐได้ก่อตั้งองค์กรอย่าง “หน่วยสปายส์” ขึ้นมาเพื่อปลูกฝังความจงรักภักดีต่อรัฐและฝึกอบรมพลเมืองให้คอยสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของรัฐโดยการคอยชี้ตัวผู้กระทำ “อาชญากรรมความคิด” ตั้งแต่เป็นเด็กเล็กๆ เพื่อง่ายต่อรัฐในปลูกฝังและการควบคุม รวมไปถึงตำรวจสายตรวจเพื่อคอยสอดแนมพลเมือง ซึ่งหน่วยที่สำคัญที่สุดคือ “ตำรวจความคิด” ที่มีหน้าที่ในการดูแลความเรียบร้อยทางความคิดของพลเมือง ดังตอนหนึ่งของเนื้อเรื่องคือ

> *“เด็กชายเก้าขวบหน้าตาหล่อเหลาท่าทางดื้อรั้น คนหนึ่งโผล่ขึ้นมาจากด้านหลังโต๊ะ พร้อมกับขู่เขาด้วยปืน*

> *พกอัตโนมัติของเล่น ขณะที่น้องสาวตัวน้อย ซึ่งน่าจะอ่อนกว่าเจ้าหนูสักสองปี ทำท่าเดียวกันโดยใช้เศษไม้ชิ้นหนึ่ง ทั้งสองสวมกางเกงขาสั้นสีน้ำเงิน เสื้อเชิ้ตสีเทา และผ้าพันคอสีแดง อันเป็นเครื่องแบบของหน่วยสปายส์ ...การที่ต้องอยู่กับเด็กๆ เหล่านั้น เขาคิดว่าหญิงผู้น่าสมเพชคนนั้นต้องมีชีวิตอยู่อย่างน่าสะพรึงกลัวอย่างแน่นอน อีกปีสองปีพวกเขาจะเฝ้ามองนางทั้งวันทั้งคืนเพื่อเฝ้าระวังอาการนอกรีต ทุกวันนี้เด็กเกือบทุกคนร้ายกาจ สิ่งเลวร้ายที่สุดคือองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยสปายส์ จะใช้วิธีการอย่างเป็นระบบเปลี่ยนพวกเขาให้กลายเป็นมนุษย์ป่าเถื่อนตัวเล็กๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ แต่การสร้างวิสัยนี้ให้ก่อเกิดในตัวพวกเขา ไม่ได้มีแนวโน้มใดๆ ที่จะทำให้พวกเขากบฏต่อพรรค ในทางตรงข้ามพวกเขารักและบูชาพรรค รวมทั้งทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพรรค”* (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 42-44)

ในเรื่องนี้ การมีอยู่ของบุคคลที่ก่ออาชญากรรมทางความคิดนั้นจะถูกปฏิเสธ หลักฐานการมีชีวิตจะถูกดัดแปลงแก้ไข หรือทำลาย จนในที่สุด สังคมก็จะลืมเรื่องของบุคคลนั้นราวกับว่าชีวิตของบุคคลนั้นไม่เคยมีอยู่ตั้งแต่แรก ดังบทบรรยายในส่วนนี้คือ

> *“ไม่ว่าเขาจะเขียนว่า **พี่เบิ้มจงพินาศ** หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่เขียนก็ไม่ต่างกัน ไม่ว่าเขาจะเขียนบันทึกประจำวันต่อไป หรือไม่เขียนแล้วก็ไม่ต่างกัน ตำรวจความคิดจับกุมเขาได้เหมือนกัน เขากระทำความผิดไปแล้ว นั่นแปลว่าเขาจะยังคงทำต่อไป แม้ว่าเขาจะไม่จดปากกาลงกระดาษ อัน*

เป็นอาชญากรรมร้ายแรง ที่รวมเอาอาชญากรรมทุกประเภทเอาไว้ก็ตาม อาชญากรรมความคิด พวกเขาเรียกแบบนี้ อาชญากรรมความคิด ไม่ใช่สิ่งที่ซ่อนเร้นได้ตลอดกาล คุณอาจปกปิดได้ชั่วขณะหนึ่ง อาจเป็นเวลาหลายปี ทว่าไม่ช้าก็เร็วพวกเขาจะจับคุณได้

การจับกุมอย่างสม่ำเสมอมักเกิดขึ้นในเวลากลางคืน สะดุ้งตื่นขณะหลับ มือสากๆ เขย่าไหล่คุณ แสงไฟส่องนัยน์ตาคุณ ใบหน้าเหี้ยมรายล้อม เตียงคุณ การจับกุมส่วนใหญ่ไม่มีพิจารณาคดี ไม่มีการรายงานการจับกุม เพียงแค่ผู้คนหายเฉยๆ ในตอนกลางคืน ชื่อของคุณจะถูกลบออกจากระเบียน ทุกๆ บันทึกในทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณเคยทำจะถูกลบออกหมด การเคยมีคุณอยู่เมื่อครั้งหนึ่งจะถูกปฏิเสธ จากนั้นจะถูกลืมเลือน คุณจะถูกกำจัด ถอนรากถอนโคน ระเหิดหาย คือคำที่ใช้กันตามปกติ”
(จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 38-39)

หลังการถูกจับกุมโดยตำรวจความคิด กระบวนการต่อมาที่ผู้ถูกจับกุมจะต้องเผชิญก็คือ การถูกทำให้ “ระเหิดหาย” โดยการทำลายตัวตนอยู่ของบุคคลผู้กระทำความผิดต่อรัฐ การแก้ไขหลักฐานการมีอยู่ของบุคคลในบันทึกต่าง ๆ และสุดท้ายผู้คนที่รู้จักหรือเคยได้ยินชื่อเสียงของบุคคลคนนั้น จะลืมเรื่องการมีอยู่ของบุคคลนั้นไปในที่สุด ดังตัวในกรณีขององค์การ บอปล. ดังความในตอนนี้คือ

“ดูเหมือนว่าการมอบเครื่องอิสริยาภรณ์ประจำวันของพี่เบิ้มครั้งนั้น กระทำเพื่อสดุดีการทำงานขององค์การหนึ่งซึ่งรู้จักในนาม บอปล. ผู้จัดส่งบุหรี่และเครื่องอุปโภค

บริโภคอื่นๆ ให้แก่หมู่กะลาสีที่ป้อมลอยน้ำ สหายวิทเทอรส์ผู้โด่งดัง สมาชิกพรรคในคนสำคัญ ได้รับการเฉพาะเจาะจงเลือกให้เป็นผู้รับการสรรเสริญพิเศษ และได้ประดับเหรียญสมนาคุณอิสริยาภรณ์ดีเด่าชั้นที่สอง ...สามเดือนต่อมา บอปล. ถูกยุบหายไปกะทันหันโดยไร้เหตุผล ผู้คนต่างตั้งสมมติฐานว่าวิทเทอรส์และพวกพ้องคงทำเรื่องน่าอัปยศแต่ไม่มีใครรายงานเรื่องนี้ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในโทรภาพ ...เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ เมื่อบุคคลผู้ทำให้พรรคไม่พอใจหายไปเฉยๆ และไม่ได้ยินข่าวคราวพวกเขาอีกเลย ไม่มีใครรู้ร่องรอยแม้แต่น้อยว่าเกิดอะไรขึ้นกับคนเหล่านั้น" (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 63-64)

3.2. การใช้เครื่องมือและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความภักดีของพลเมืองต่อรัฐ

3.2.1 การโฆษณาชวนเชื่อผ่านโปสเตอร์

"โถงทางเดินอบอวลด้วยกลิ่นกะหล่ำปลีต้มผสมกลิ่นพรมเก่า บนผนังสุดทางเดินด้านหนึ่งมีใบปิดสี่สีขนาดใหญ่ปิดอยู่ ขนาดของมันใหญ่เกินกว่าจะเป็นใบปิดสำหรับภายในอาคาร เป็นภาพใบหน้าขนาดมหึมา กว้างกว่าหนึ่งเมตร ใบหน้าของบุรุษอายุราวสี่สิบห้าปี มีหนวดดกหนา หน้าตาหล่อเหลาบึกบึน ... บันไดแต่ละชั้นตรงข้ามกับทางเข้าลิฟต์ มีใบปิดภาพใบหน้ามหึมาจ้องมองออกมาจากผนัง เป็นหนึ่งในหลายๆ ภาพที่สร้างอุบายให้ดวงตาคู่นั้นมองตามคุณ

*ทุกๆ การเคลื่อนไหว **'พี่เบิ้มกำลังจับตามองคุณ'** คำบรรยายใต้ภาพปรากฏเช่นนั้น"* (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 21)

ข้อความข้างต้นได้บรรยายถึงสิ่งที่ปรากฏรอบตัวของวินสตัน ที่แสดงให้เห็นถึงการใช้จิตวิทยาในการควบคุมพฤติกรรมของพลเมือง โดยใช้โปสเตอร์ใบใหญ่ที่ปรากฏใบหน้าของบุรุษมีอายุ ดูน่าเคารพนับถือ กำลังจ้องมองทุกฝีเก้าทุกการกระทำของพลเมือง และเสริมด้วยคำบรรยายใต้ภาพ 'พี่เบิ้มกำลังจับตามองคุณ' เพื่อย้ำให้พลเมืองทุกคนรับรู้รับทราบว่า รัฐกำลังเฝ้ามองพฤติกรรมของพลเมืองทุกคนอยู่อย่างใกล้ชิด

3.2.2 กิจกรรมปลูกฝังความเกลียดชังต่อศัตรูที่พรรคสร้างขึ้นมา

รัฐเผด็จการต่างต้องการความเป็นเอกภาพทางความคิดภายใต้การชี้นำของรัฐ ความคิดนอกคอก แตกต่างจะถูกจัดการ เพื่อง่ายต่อการควบคุมดูแล ดังนั้น การสร้างบุคคลให้เป็นที่เคารพบูชาสรรเสริญของคนทั้งรัฐเป็นเรื่องที่รัฐต้องดำเนินการ และนอกจากนั้น การสร้างศัตรูให้พลเมืองในรัฐมีเป้าหมายในการเกลียดชังไปที่คนคนเดียว หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พลเมืองในรัฐมีความรัก ภักดีต่อบุคคลหรือกลุ่มคนเดียว มีความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มเดียว ตามที่พรรคต้องการ ส่งผลให้เกิดเอกภาพทางความคิดและง่ายต่อการควบคุมปกครองการปกครอง ดังความส่วนหนึ่งในตอนนี้คือ

> *"เป็นเวลาเกือบสิบหนึ่งศูนย์ศูนย์ ในกรมบันทึกที่วินสตันทำงาน พวกเขาลากเก้าอี้ออกมาจากคอกสี่เหลี่ยมที่นั่งทำงาน และวางรวมเป็นกลุ่มที่กลางห้องโถง ตรงกันข้ามกับโทรภาพขนาดใหญ่ เพื่อเตรียมตัวสำหรับกิจกรรมเกลียดชังสองนาที ... ใบหน้าของเอมมานูเอล โกลด์สไตน์ ศัตรูของประชาชนแวบขึ้นมาบนจอ เสียงฮือฮาดังขึ้นทั่วไปในหมู่ผู้ชม*

... เป็นเสียงที่ระคนด้วยความหวาดกลัวกับความรังเกียจ ... แค่เพียงเห็นภาพ หรือแม้แต่นึกถึงโกล์ดสไตน์ ความหวาดกลัวและโกรธแค้นก็อาจเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ เขาคือเป้าแห่งความเกลียดชังอันยืนยงมากกว่าใครๆ ... ในนาทีที่สองความเกลียดชังพลุ่งพล่านสู่ความคุ้มคลั่ง ผู้คนกระโดดโลดเต้นอย่างเกรี้ยวโกรธอยู่ในที่ของตน พร้อมกับร้องตะโกนสุดเสียง ... ในชั่ววินาทีที่ความรู้สึกแจ่มชัด วินสตันพบว่าเขาก็ตะโกนไปกับคนอื่นๆ ... สิ่งที่น่าสะพรึงกลัวเกี่ยวกับกิจกรรมเกลียดชังสองนาทีไม่ได้อยู่ที่การถูกกะเกณฑ์ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง แต่ตรงกันข้าม อยู่ที่ความเป็นไปไม่ได้ที่จะหลีกเลี่ยงการเข้าร่วม ... ความรู้สึกเหลือล้นบนความขยะแขยงอันเนื่องมาจากความกลัว ความพยาบาท ความปรารถนาจะเข่นฆ่า ทรมาน ทุบใบหน้าด้วยค้อนยักษ์ ดูเหมือนจะแล่นผ่านคนทั้งกลุ่มราวกับกระแสไฟฟ้า เปลี่ยนทุกคนไปจากความตั้งใจเดิม ให้ใบหน้าบูดเบี้ยว กรีดร้องราวกับวิกลจริต ... นาทีต่อมาเขาก็กลับมาอยู่กับผู้คนที่รายล้อม และทุกคำพูดที่กล่าวถึงโกลด์สไตน์ ดูเหมือนเป็นความจริงสำหรับเขา ในช่วงเวลาเหล่านั้นความชิงชังลับๆ ต่อพี่เบิ้มแปรเปลี่ยนเป็นความรักใคร่บูชา” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 29-34)

กิจกรรมเกลียดชังสองนาที เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกสัปดาห์ เพื่อการสร้างความเกลียดชังต่อเป้าหมายที่รัฐกำหนดขึ้น (ในที่นี้คือโกลด์สไตน์ ผู้นำกลุ่มภราดรภาพ) เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพทางความคิด โดยรัฐจะทำให้เป้าหมายนั้นดูแย่ มีความคิดน่ารังเกียจ เป็นขยะน่าสมเพช และเป็นอันตรายต่อรัฐ ผู้คน

ต่างรู้สึกว่าผู้ที่เคารพบูชา (พี่เบิ้ม) กำลังถูกเหยียดหยาม การปกครองรัฐถูกประณาม ความหวาดกลัวและความโกรธแค้นของพลเมืองจะก่อตัวขึ้นโดยอัตโนมัติ นำไปสู่ความจงรักภักดีต่อตัวผู้นำเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความชิงชังลับ ๆ ต่อตัวพี่เบิ้มของวินสตัน แปรเปลี่ยนเป็นความรักใคร่บูชาให้ห้วงระยะเวลาที่ทำกิจกรรมนี้ จากนั้นจะเข้าสู่การโฆษณาชวนเชื่อของทางพรรค โดยมีภาพบุคคลที่ควรได้รับการสรรเสริญเทิดทูนตามที่พรรคต้องการขึ้นมาเพื่อปลูกฝังความคิดดังกล่าว

3.2.3 การใช้ความรุนแรงและความกลัวในการควบคุมความคิด

> *“ ‘เด็ก ๆ เสียงดังเสียจริง’ นางกล่าว ‘พวกเขาผิดหวังเพราะไม่ได้ไปดูการแขวนคอ เป็นเพราะเหตุนี้แหละ ฉันยุ่งเกินกว่าจะพาไป ทอมก็กลับจากทำงานมาไม่ทัน’*
>
> *‘ทำไมเราถึงไปดูการแขวนคอไม่ได้’ เด็กชายแผดเสียงคำราม*
>
> *‘อยากไปดูแขวนคอ! อยากไปดูแขวนคอ!’ เด็กหญิงตัวน้อยร้องเป็นเพลงสวด เธอยังคงกระโดดโลดเต้นไปรอบ ๆ นักโทษชาวยูเรเชียบางส่วนที่มีความผิดข้อหาก่ออาชญากรรมสงคราม จะถูกแขวนคอที่สวนสาธารณะเย็นวันนี้ วินสตันจำได้ เหตุการณ์แบบนี้จะเกิดขึ้นประมาณเดือนละครั้ง และเป็นปรากฏการณ์อันเป็นที่นิยม เด็ก ๆ มักจะเรียกร้องอยากไปดูเสมอ”* (หน้า, 43)
>
> *“ ‘การแขวนคอครั้งนี้ดีทีเดียว’ ไซม์เอ่ยด้วยท่าทีครุ่นคำนึง ‘ผมว่าเสียตรงที่เขามัดเท้าพวกมันไว้ ผมอยากดู*

ตอนพวกมันเตะแข้งเตะขา และที่ยอดเยี่ยมกว่าอะไรทั้งหมด ก็คือตอนท้าย ที่ลิ้นมันจุกปากปลิ้นออกมา มันเขียว...แบบเขียวชัดๆ เลย ตรงนี้แหละที่ติดใจผม'" (หน้า 69)

ในวรรณกรรมเรื่องนี้จะมีกระทรวงหนึ่งที่ชื่อว่ากระทรวงความรักทำหน้าที่รักษากฎหมายและระเบียบ ผู้ที่ก่ออาชญากรรมทางความคิดจะถูกส่งตัวมาที่นี่ เพื่อ "รักษา" อาการผิดปรกติทางปัญญา นักโทษเหล่านี้จะถูกกระบวนการล้างสมอง ถูกทำให้เชื่อฟัง ทำให้รักและเคารพในตัวพี่เบิ้มและพรรค ตั้งแต่การใช้กำลังจากกำปั้น กระบอง รองเท้าบูต หรือแท่งเหล็กในการสอบสวนตามปกติ โดยที่นักโทษทุกคนต้องยอมรับสารภาพกับความผิดอันยาวเหยียด หลังจากที่การซ้อมลดลง จะนำไปสู่การสอบสวนโดยปัญญาชนในพรรค ผลัดกันเข้ามาอย่างต่อเนื่อง พวกเขาตบหน้า บิดหู จิกผม ให้ยืนขาเดียว ไม่ให้ปัสสาวะ ฉายไฟส่องหน้า เพื่อทำลายพลังในการโต้แย้งและใช้เหตุผล พวกเขาทั้งตะโกนใส่ ประณามและข่มขู่การใช้กำลังทุกครั้งที่เกิดความลังเลในการตอบคำถาม จนทำให้นักโทษกลายเป็นสิ่งที่พรรคต้องการจะให้เป็น ให้พูดหรือเขียนสิ่งใดก็ตามที่เป็นคำสั่ง ให้สารภาพสิ่งใดก็ตามที่ผู้คุมต้องการให้สารภาพ โดย "ห้อง หนึ่ง-ศูนย์-หนึ่ง" เป็นห้องที่เอาไว้ทำให้นักโทษอาชญากรรมความคิดพ่ายแพ้ต่อความต้องการของพรรค โดย นักโทษต้องมีชุดความคิดเดียวกับที่รัฐต้องการ มีประวัติศาสตร์ฉบับเดียวกันกับที่รัฐเขียน มีความจงรักภักดีต่อบุคคลเดียวที่รัฐสร้างขึ้น โดยให้พบเจอกับสิ่งที่น่ากลัวที่สุดในโลกของนักโทษซึ่งแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน จนในท้ายที่สุดความคิดที่แตกแยกกับพรรคก็กลับกลายเป็นหนึ่งเดียวกันกับพรรค ความเกลียดชังกลายเป็นความรักต่อพรรค และมนุษย์คิดขบถกลายเป็นมนุษย์ตามที่รัฐต้องการให้เป็นในที่สุด (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 257-321)

3.2.4 การสร้างภาษารูปแบบใหม่

> *“เขามีท่าทีสดใสทันทีเมื่อเอ่ยถึงนิวสปีก ... ‘ฉบับพิมพ์ครั้งที่สิบเอ็ดจะเป็นฉบับสรุปเบ็ดเสร็จ ... เรากำลังทำให้ภาษาเข้ารูปเข้ารอยในขั้นสุดท้าย เป็นรูปภาษาสำหรับใช้เมื่อถึงช่วงเวลาที่ไม่มีใครพูดภาษาอื่นแล้ว เมื่อเราจัดการเสร็จเรียบร้อย คนอย่างคุณนั่นแหละที่ต้องเรียนรู้ใหม่หมด ผมกล้าพูดเลยว่าคุณคงคิดว่างานหลักของพวกเราคือคิดประดิษฐ์คำใหม่ แต่ไม่ใช่เลยแม้แต่น้อย! เรากำลังทำลายต่างหากคำศัพท์นับสิบนับร้อยถูกทำลายทุกวัน เราเฉือนภาษาทิ้งจนเหลือแต่กระดูก ฉบับพิมพ์ครั้งที่สิบเอ็ดจะไม่มีคำที่เลิกใช้ก่อนปี 2050 แม้สักคำเดียว’”* (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 70 - 71)

ตอนที่วินสตันกำลังทานอาหารและถามไซม์ถึงเรื่องงาน จะเห็นได้ว่าการแทรกแซงชีวิตของพลเมืองภายในรัฐนั้น ทำได้ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงภาษาที่สามารถนำไปสู่การควบคุมความคิดของบุคคลได้ โดยไซม์ได้ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของภาษาให้วินสตันได้เข้าใจอย่างคำว่า ‘ดี’ ในเมื่อคุณมีคำว่า ‘ดี’ ไม่มีความจำเป็นอะไรสำหรับคำว่า ‘เลว’ ถ้าหากคำว่า ‘อดี’ ก็สามารถใช้ทดแทนได้เหมือนกัน ชัดเจนและดีกว่าด้วยซ้ำ แล้วถ้าหากต้องการความหมายที่มากกว่า ‘ดี’ คำที่คลุมเครืออย่าง ‘ยอดเยี่ยม’ ‘วิเศษ’ หรือคำอื่นๆ ต่างไม่มีประโยชน์ในเมื่อคำว่า ‘ดีบวก’ ครอบคลุมความหมายได้อย่างครบถ้วนกว่า (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 71) เมื่อคำศัพท์ต่างๆ ในชีวิตลดน้อยลงจนรัฐสามารถควบคุมความคิดและการกระทำได้ง่าย รัฐจะสามารถทำให้คนสรรเสริญบูชารัฐได้โดยไม่มีการแตกแถวความคิด คนที่คิดต่างหรือมีข้อสงสัยจะไม่มีอยู่

เพราะตอนนั้นอาจจะไม่มีคำว่าสงสัยหรือคิดต่าง รวมไปถึงการกบฏ จะมีกบฏเกิดขึ้นได้อย่างไรหากไม่มีคำว่า “กบฏ” อยู่อีกแล้ว

3.2.5 การลบประวัติศาสตร์และความทรงจำ และสร้างความจริงที่พรรคกำหนดเข้าแทนที่

“กระทรวงอุตมสมบูรณ์คาดการณ์ปริมาณการผลิตรองเท้าบูตไตรมาสนี้ไว้ที่ 145 ล้านคู่ ในขณะที่ผลผลิตจริงกลับแต่ 62 ล้านคู่ แต่ทั้งนี้ ในการเขียนปริมาณการคาดการณ์ใหม่ วินสตันลดตัวเลขลงเหลือ 57 ล้านคู่ เพื่อเปิดช่องให้อ้างได้อีกเหมือนดังเคยว่า การผลิตทำได้เกินสัดส่วนที่กำหนดไว้ ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ตัวเลข 62 ล้านไม่ได้ใกล้เคียงความจริงมากไปกว่า 57 ล้าน หรือ 145 ล้าน เพราะเป็นไปได้มากทีเดียวว่าอาจไม่ได้มีการผลิตรองเท้าบูตเลย หรือที่ใกล้เคียงความจริงมากไปกว่านั้นก็คือ ไม่มีใครรู้ว่ามีการผลิตออกมามากน้อยเท่าใด และไม่มีใครสนใจด้วยสิ่งที่ทุกคนรู้คือ ตามรายงานบนแผ่นกระดาษนั้นทุกไตรมาสมีการผลิตรองเท้าบูตมากมายมหาศาล ในขณะที่ประชากรโอเชียเนียบางทีอาจถึงครึ่งประเทศต้องเดินเท้าเปล่า เช่นเดียวกับบันทึกข้อเท็จจริงในทุกระดับชั้น ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ทุกสิ่งค่อย ๆ เลือนรางเข้าไปในโลกเงา ซึ่งท้ายที่สุด แม้แต่วันเดือนปีก็กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีวันแน่นอน” (หน้า 60)

ในเรื่องนี้ มีกระทรวงความจริงที่มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการข่าวสาร การศึกษา และวิจิตรศิลป์ ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างของกระทรวงนี้คือการสร้าง การลบประวัติศาสตร์ ความทรงจำ และสร้างความจริงที่พรรคกำหนดเข้าแทนที่

โดยวินสตันได้ทำงานอยู่ในกระทรวงนี้ด้วย หน้าที่ของเขาคือการแก้ไขหนังสือพิมพ์เดอะไทมส์ฉบับใดก็ตามที่ทางพรรคต้องการเพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับความจำเป็นของพรรค ณ เวลานั้น หรือให้เป็นตามแนวทางพรรคปัจจุบัน อย่างคำคาดการณ์ล่วงหน้าที่พรรคแถลงในอดีต หากในปัจจุบันไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หลักฐานใดที่เชื่อมโยงกับการแถลงในอดีตจะถูกแก้ไข และเก็บเข้าแฟ้มแทนที่ของเดิม ก่อนนำของเดิมนั้นไปทำลายทิ้ง เพื่อให้สามารถมีหลักฐานแสดงได้ว่าความจริงที่พรรคกำหนดนั้นถูกต้องเสมอ กระบวนการนี้ไม่ได้ใช้เฉพาะกับหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ใช้กับทุกอย่างทั้งหนังสือ วารสาร ใบปลิว ภาพยนตร์ ภาพถ่าย เป็นต้น การเขียนประวัติศาสตร์ใหม่แทนที่ของเดิมมีการกระทำอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่า บ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น จนไม่มีสิ่งใดสามารถพิสูจน์ได้ว่าความเท็จได้ถูกสร้างขึ้นแทนที่ความจริงในที่สุด (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 59)

4. สรุป

จากการศึกษานัยทางการเมืองที่ปรากฏในวรรณกรรมวรรณกรรม “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” ผ่านการวิเคราะห์ตัวบท ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะที่สะท้อนและเสียดสีถึงระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จที่ปกครองโดยพรรค ๆ เดียว และกลไกในการทำงานของระบอบดังกล่าว ผ่านการใช้เครื่องมือและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความภักดีของพลเมืองต่อรัฐ ทั้งการเสริมแรงและการลงโทษ อาทิ การโฆษณาชวนเชื่อผ่านโปสเตอร์, กิจกรรมปลูกฝังความเกลียดชังต่อศัตรูที่พรรคสร้างขึ้นมา, การใช้รุนแรงและความกลัวในการควบคุมความคิดจิตใจ รวมไปถึงการสร้างภาษารูปแบบใหม่ ตลอดจนการลบเหตุการณ์, ประวัติศาสตร์ และความทรงจำและสร้างความจริงใหม่ที่พรรคกำหนดเข้าแทนที่เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่รัฐต้องการ

นอกจากนั้น ข้อเขียนของเขาภายหลังก็ยังคงยืนยันว่างานเขียนทุกชิ้นที่เขาเขียนอย่างจริงจังตั้งแต่หลังปี ค.ศ. 1936 เป็นต้นมา เป็นงานเขียนที่ต่อต้านระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จและสนับสนุนระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (democratic socialism) ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Orwell, p. 103) สำหรับในกรณีของ “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” แม้ว่าตัวเอกจะพ่ายแพ้ต่อระบอบเผด็จการในท้ายสุดของเรื่อง แต่วรรณกรรมเรื่องนี้ก็ยังคงแฝงไปด้วยกลิ่นอายของการต่อสู้และการไม่ยอมจำนนต่อการปกครองในรูปแบบเผด็จการและการครอบงำทางความคิด ดังความในตอนนี้คือ

เสรีภาพคือ เสรีภาพที่จะพูดว่าสองบวกสองเป็นสี่
หากสิ่งนี้เป็นที่ยอมรับ ทุกสิ่งที่เหลือจะตามมา
(จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 102)

และนี่อาจเป็นเหตุให้วรรณกรรมทางการเมืองเล่มนี้ถูกนำขึ้นมาอ่านและใช้แสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่าเมื่อพวกเขาคิดว่ากำลังถูกคุกคามและลิดรอนเสรีภาพจากรัฐ

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Atlas Translation. (n.d.). **NOVELS IN TRANSLATION: GEORGE ORWELL NINETEEN EIGHTY-FOUR.** Retrieved on 5 April 2022 from https://www.atlas-translations.co.uk/blog/orwell/

Longley, R.. (2022). **Totalitarianism, Authoritarianism, and Fascism**. Retrieved on 1 May 2022 from https://www.thoughtco.com/totalitarianism-authoritarianism-fascism-4147699

Modern Library. (n.d.). **100 Best Novels**. ค้นเมื่อ Retrieved on 5 April 2022 from https://www.modernlibrary.com/top-100/100-best-novels/

Orwell, George. (1958). Why I Write. In Bot, G. (Ed.). **George Orwell Selected Writings** (p. 99-105). London: William Heinemann.

Tannenbaum, D. G.. (2010). Totalitarianism. In Kurian, G.T.. (Ed.). **The Encyclopedia of Political Science** (p. 1673-1674). Washington, DC: CQ Press.

ภาษาไทย

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (ม.ป.ป.). **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์.

จอร์จ ออร์เวลล์. (2563). **หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่ มหานครแห่งความคับแค้น** (สรวง อัปสร กสิกรานันท์, แปล). กรุงเทพ: แอร์โรว์.

ใจ อึ๊งภากรณ์. (2555). **ใจ อึ๊งภากรณ์: หนังสือ 1984 ของ จอร์ช ออร์เวล กับสังคมไทย**. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2012/03/39545

ธงชัย วินิจจะกูล. (2553). **ธงชัย วินิจจะกูล (2): ความตอแหลอันเป็นเอกลักษณ์ และ 1984 แบบไทยที่ Orwell ไม่รู้จัก**. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2011/12/38429

ธนา มณีพฤกษ์. (2562). เครื่องมือในสร้างความกลัว แก่ประชาชนรัฐโอชันเนีย จากวรรณกรรม 1984 Fearmongering in 1984: How Fear governthe people of Oceania. ใน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (บรรณาธิการ), **การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้ง ที่ 10 The 10th Hatyai National and International Conference** (หน้า 940-947). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ธุวพล ทองอินทราช. (2558). “บทวิเคราะห์วรรณกรรม 1984: ว่าด้วยการวิพากษ์สังคมการเมืองไทย” **วารสาร เศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา** ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 : 57-82

ธุวพล ทองอินทราช. (2559). “อ่าน 1984 แล้ว รื้อถอน ท้าทาย การเมืองไทยในเชิงปรัชญา” **วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา** ปีที่ 4, ฉบับที่ 1 : 1-23

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). **นิธิ เอียวศรีวงศ์: ความรักกับเผด็จการ**. ค้นเมื่อ 26 เมษายน 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2014/09/55723

ประชาไท. (2557ก). **จนท.รวบหนุ่มกินแซนวิช-อ่านหนังสือ“1984”-เปิดเพลงชาติฝรั่งเศส หน้าห้างดัง** ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2014/06/54169

ประชาไท. (2557ข). **นักศึกษากินแซนด์วิชอ่าน’1984’ หน้าสถานทูตสหรัฐฯ พิสูจน์มาตรฐาน จนท..** ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2014/07/54340

รัฐพงศ์ หมะอุ. (2560). **บทวิจารณ์วรรณกรรม เรื่อง Nineteen Eighty-Four (1984) by George Orwell.** ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2565 จาก https://thanatchaarticle.blogspot.com/2017/04/nineteen-eighty-four-1984-by- george.html

สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2557). **สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ: 1984 กับการปรับทัศนคติ**. ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2565 จาก https://prachatai.com/journal/2014/07/54641